

Klimata un enerģētikas
ministrija

LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komiteja

Atkritumu apsaimniekošana – aprites ekonomikas būtiska sastāvdaļa

KLIMATA UN ENERĢĒTIKAS MINISTRIJA

RĪGA | 02.10.2024.

ES DALĪBVALSTU MĒRĶI VIDES RAKSTURLIELUMU UZLABOŠANAI

uzlabot **gaisa kvalitāti** tā,
lai par **55 %**
samazinātu to
priekšlaicīgas nāves
gadījumu skaitu, ko
izraisa gaisa piesārņojums

uzlabot **ūdens kvalitāti**,
par **50 % samazinot**
plastmasas atkritumu
daudzumu jūrā,
par **30 % –**
mikroplastmasas
daudzumu, kas nonāk vidē

uzlabot **augšnes**
kvalitāti, par **50 %**
samazinot barības vielu
zudumus un ķīmisko
augu aizsardzības
līdzekļu izmantošanu

panākt, ka par
30 % mazāk cilvēku
pastāvīgi traucē
transporta troksnis

● ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS MĒRĶI

Par 50% samazināt radīto sadzīves atkritumu daudzumu

Samazināt **apglabāto atkritumu daudzumu no kopējā**
→2035. g. **10%**

Fakts 2022.g. - 49%

Palielināt **atkritumu pārstrādi**
→2025. g. **55%** | →2030. g. **60%** | →2035. g. **65%**

Fakts 2022.g. - 51%

Palielināt **radītā izlietotā iepakojuma pārstrādi**
→2025. g. **65%** | →2030. g. **70%**

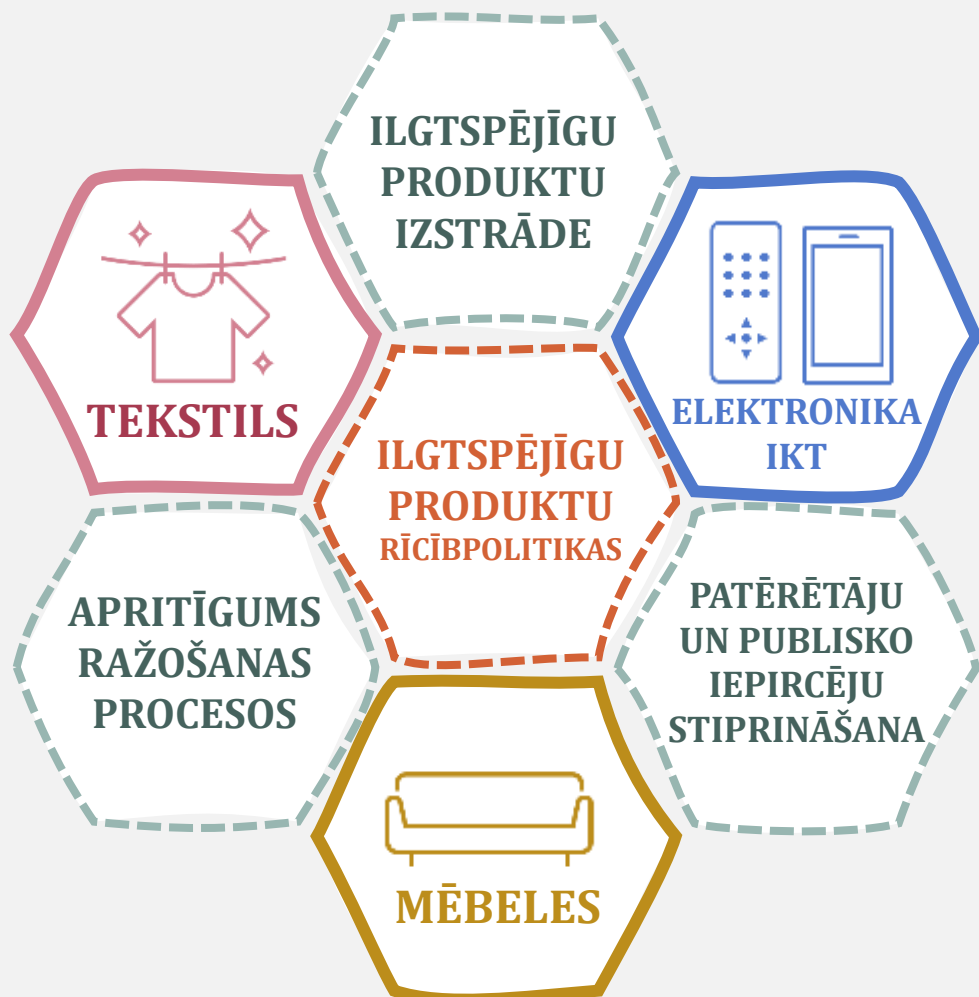
Fakts 2022.g. - 60%

APRITES EKONOMIKAS EK INICIATĪVAS

2020. GADA PLĀNA RĪCĪBPOLITIKAS UN PRIORITĀRĀS NOZARES

MAZĀK ATKRITUMU, VAIRĀK VĒRTĪBAS

PASĀKUMI, KAS SKAR GALVENĀS PRODUKTU VĒRTĪBU ĶĒDES:

Elektriskās un elektroniskās ierīces. Prioritāra nozare, kurā ieviest principu **“tiesības uz remontu”**. ES mēroga atpakalnodšanas sistēma.

Līdz 2030. gadam panākt, ka viss ES tirgū nonākušais **iepakojums ir ekonomiski izdevīgā veidā atkārtoti izmantojams vai pārstrādājams**.

Bionoārdāmas vai kompostējamas plastmasas izmantošana.

Pārtikas zudumi un to izšķērdēšana - EK rosina noteikt pārtikas atkritumu samazināšanas mērķrādītāju.

APRITES EKONOMIKAS PARADIGMAS STIPRINĀŠANA

Resursu noturēšana
saimnieciskajā aprītē
pēc iespējas ilgi

Zaļā publiskā iepirkuma plašāka pielietošana un **motivējošas nodokļu sistēmas** veidošana

Industriālās simbiozes veicināšana produktu ražošanā

Eko-dizains, ekomarkējums, tā piemērošanas uzraudzība un **"zaļmaldināšanas" ierobežošana**

Veicināt produktu **atkārtotu izmantošanu, labošanu, remontu**, tādējādi, veicinot sociālo uzņēmējdarbību un veidojot jaunas darba vietas

Sabiedrības izpratnes un paradumu maiņas veicināšana, veicinot labās prakses apmaiņu un vairošanu

AKTUALITĀTES ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANĀ

BIOLOĢISKIE ATKRITUMI UN TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU ATKRITUMI

BIOLOĢISKIE ATKRITUMI

No 2023.gada 31.decembrim **bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti** un pārstrādāti rašanās vietā, **vai savākti dalīti** (nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem)

Pārtikas atkritumi, pārtikas zudumi – jāsamazina, dalībvalstīm jāveic pasākumi, lai novērstu pārtikas izšķērdēšanu, atbalstot uzvedības maiņu un piegādes ķēdes sadarbību.

Šobrīd tiek definēti pārtikas **izšķērdēšanas mazināšanas mērķi**, kas jāsasniedz līdz 2030. gada 31.decembrim

TEKSTILA ATKRITUMI

Izveidota **dalītas savākšanas sistēma tekstilmateriāliem** no 2023. gada 1. janvāra un no 2024. gada 1. jūlija uzsākta **paplašinātās ražotāja atbildības sistēmas** piemērošana

● RAŽOTĀJU ATBILDĪBA SISTĒMAS LATVIJĀ

UZ KO ATTIECAS

ŠOBRĪD:

- Iepakojums
- Videi kaitīgas preces
- Elektriskās un elektroniskās iekārtas
- Transportlīdzekļi
- Dzērienu depozīta iepakojums
- Tabakas izstrādājumi ar filtriem, filtri lietošanai kopā ar tabakas izstrādājumiem
- Tekstilizstrādājumi – 01.07.2024.

IEVIEŠANĀ:

Mitrās salvetes, baloni, plastmasu saturošie zvejas rīki (31.12.2024.)

PAŠU RESURSS ES BUDŽETĀ

Eiropas Savienības daudzgadu finanšu shēma nosaka, ka no 2021. gada kā pašu resursu groza sastāvdaļa ir valsts iemaksa, kas tiek aprēķināta par katru nepārstrādātā izlietotā **plastmasu saturošā iepakojuma kg - 0,80 €/kg**.

Saskaņā ar Dabas resursu nodokļa likumu **no 2024.gada 1.jūlija ražotāju atbildības sistēmām** būs jāmaksā nodoklis par to plastmasas un kompozīta iepakojuma apjomu, kas pārskata periodā nav pārstrādāts (pirmais maksājums 2025.gada rudenī).

ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

KUR ESAM UN KURP VIRZĀMIES?

Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam: [ŠEIT](#)

Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam: [ŠEIT](#)

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam: [ŠEIT](#) t.sk.:

- Preču otrreizējas izmantošanas un labošanas pakalpojumu attīstības programma
- Atkritumu rašanās novēršanas valsts programma

LIFE integrētā projekta **Atkritumi kā resursi Latvijā** aktualitātes pašvaldībām

Septembris/oktobris - reģionālo semināru cikls “Aprites ekonomika un efektīva atkritumu apsaimniekošana. Izaicinājumi un iespējas”
(02.10. Daibē)

Aprites ekonomikas ceļa karte – labās prakses piemēru apkopojums pārejai uz aprites ekonomiku(wastetoresources.kem.gov.lv)

SEG emisiju rīks un apmācības tā pielietošanai, lai novērtētu AAR radītās SEG emisijas no atkritumu apsaimniekošanas darbībām
(oktobrī-novembrī)

Ieteikumi pašvaldībām saistošo noteikumu izstrādei par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu (līdz 2024.gada beigām)

Atkritumu apsaimniekošanas institucionālās sistēmas attīstība

Reģionālās pieejas stiprināšana

Uz sadzīves atkritumu poligonu bāzes veidoti
atkritumu apsaimniekošanas reģionālos centrus
(AARC)

Poligonu specializācija dažādos atkritumu
apsaimniekošanas darbību veidos

Dabas resursu nodokļa maksājumu sadalījums

SADALĪJUMA PAKĀPENISKA MAIŅA STARP VALSTI UN PAŠVALDĪBĀM

- Par sadzīves atkritumu apglabāšanu **valsts budžetā** no 85 % 2023.gadā uz 20 % 2027.gadā.
- No 2025.gada 20% (2027.gadā 40 %) nonāks arī visu attiecīgajā AARC ietilpstošo **pašvaldību pamatbudžetā**.
- Vietējās pašvaldības pamatbudžetā, kuras teritorijā tiek veikta atkritumu apglabāšana.

SADZĪVES ATKRITUMU PĀRSTRĀDES MĒRĶI UN DRN

Ja tiks konstatēts, ka pašvaldības sadzīves atkritumu pārstrādes mērķi iepriekšējā kalendāra gadā **nav sasniegti**, nākamajā kalendāra gadā nodokļa maksājumus par atkritumu apglabāšanu, ko ieskaita attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību pamatbudžetā, pilnā apmērā ieskaita valsts pamatbudžetā.

Klimata un enerģētikas
ministrija

**VIENA VIDE,
VIENS CEĻŠ!**